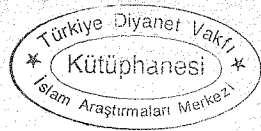

۱۹ تَمُوز ۱۹۱۷

صاى : ۲

برئجى سئە

علم ، صنعت و اخلاق دارُ هفته لى مجموعہ

ايدر . تحصيله حكمتي ، كيمياي ، رياضياتي والحاصل علمي تربيه
اهل اتمك قطعيا مجوز ايدله من . فقط يكلشمك ، بوكسلمك ايستيان
بر ملتك فردلرینه فلسفه ي ، ادبياتي ، شعري منع اتمك ، بوتون
چوچقاري معنوياتدن ، مفكوره علملردن تجريد ايدرك آتليه ،
تارلايه سوق اتمك تعميري غير قابل ، بوبوك برخطا اولور .

مملكتمزده فلسفه ي ، اجتماعاته ، ادبياته ، تاريخه مع التأسف طن
ايدلديكي قدر اهميت و برلمور . عمومي تربيه ، فكري احضار مؤسسه لري
اولان سلطانلرده بوكي درسار بك آز موقع طوتار ؛ بوكا قانع اولوق
ايچون پروغراملره كوز كزدرمك كافي در . بومكتبلردن مثبت علملره
واقف ، حتي بولردن برينه اكثرا بك اي واقف طلبه چيقور . فقط
كافي درجهده فلسفي ، ادبي بر فكري تربيه سي آلمش كنجلر مع التأسف
هنوز يتشه ميور . او حالده صرف بو معنوي ، انساني علملري نشر
وتعميم الله مشغول تك بر مؤسسه من وار : ادبيات فا كولته سي . بوكا
مقابل مثبت علملري اوكره تن ، كنجلري صنعتلره ، حرفتله حاضرليان
قاچ مؤسسه من وار ؟ بر قاچ دانه سني صايالم : فن فا كولته سي ، رياضيات
فا كولته سي ، طب فا كولته سي ، اجزاي مكنتي ، ديشجي مكنتي ،
صنایع مكنتي ، مهندس مكنتي ، چراق مكنتلري الخ . ديمك اولويوركه
مملكتمزده طن ايدلديكي قدر « خيالات » الله مشغول اولونيور .
بومكتبلرده علملرك ، آلياتك اي تدريس ايدله سي ، ادبيات فا كولته سنك
دها زنكن ، دها منتظم بر پروغرامه مالك اولسي ، فلسفه الله شعرك
توركلره منع ايدلسني نه دن احباب ايتسين ؟ علمه اهميت ويرمك ايچون
واسطه ادبيات الله فلسفه ي اورتادقن قالدبرمقي در ؟ حالبوكه بز ،
مملكتمزده انسانيات علملرینه ، كنجلرك فلسفي وادي بر تربيه ذهنيه
آله لرینه كافي درجهده اهميت و برله ديكي ومع التأسف كنجلرمنك دها
زياده ماديانه ميل اتديكي فكرنده بز . بر ملتك بوكسلمه سي ايچون
او ملتك فردلري مفكوره صاحبي اولمليدر . مفكوره ايسه آنجقي فلسفي ،
ادبي ، تاريخي تربيه دن آله بيلره بز ايستهرزكه ، طبابه ، مهندسلر ،
عسكرلر ، عمله لكه ... هر هانكي عملي مسلكه سالوك ايدن بر كنيج
اختصاص تحصيلي كورمه دن اول همه حال فلسفي بر تربيه culture
آلسين ، وبو سايله حياه بر مفكوره الله آتلسين . مملكتمز اصل
بومفكوره نقصانندن متألدر . فلسفي ، ادبي بر تربيه كورميان كنجلرمن
در حال ماديانه ، منفعتپرستلر صايور ؛ حياهه كندى شخصي منفعتندن
باشقه برشي دوشونميور . صوكره بركره دوشونعلی : فلسفي بردوشونجه يه
مالك اولميان ، حياهنده ادبي بر ذوق دويمامش ، تاريخي بر صوبطيت حسن
ايتمهش آدملرك ذهنيشتدن دها يابس ، دها باود برشي تصور
اولونه بيليرمي ؟ بو ذوق ، بو تربيه ي ويره جك درساري ده ي قالدبرمق
احباب ايدنيور ؟ هنوز اك اوافق فلسفه ، اجتماعيات ، ادبيات معلوماتندن
بيله بي خبر ؛ بوتون حر كاتر بوني اثبات ايتيوري ؛ بوكا اوافق معلوماتي
ويرمك مملكتمزده ادبيات ، شعر ، فلسفه جريانلري حصوله كتيرومك
ايچون بوكسمك مؤسسه لره ، اوزون تدقيقلره احتياج واردر . مملكتك هنوز
نه ادبياتي ، نه شعري حتي نه لساني بولونمهش . بولردارالفنوندن چيقمازده
نره دن چيقار ؟ اك اوافق صنعتلر ، اك بسيمت ال ايشلري دها بوكسمك
علملرك تطبيقاتي در . علمك اك بوكسمك تجليسي ايسه فلسفه در . اول امرده ،
عمومي معناسيله فلسفي بر تربيه آله مش كنجلر نه اي بر عالم ، نه اي بر
رياضي ، نه اي بر طبيب ، نه اي بر مهندس حتي نه اي بر عمله اولاماز .

بر ملتك ترقيسي يالكنر معلومات الله ، يالكنر عمله لك ، زراعلق
ايله ده اولاماز . علم وفني ، بولرك صنایع تطبيقاتي ، واسطه لري ، اصوللري
اوروپادن اولديني كي آليورزو بو صورته اوروپا مدنيتها داخل بولونيور .
حالبوكه بر ملت اولامت اولوق لازمدر . هر ملتك ايسه ، كنديسي ديكر
ملتلردن آيران خصوصي بر حرثي بولومليدر . مدنيتسز بر مملكت اوله ميه جني
كي حرثسز بر ملت ده تصور اولونه ماز . حرث ؛ لسان ، دين ، اخلاق

اصول بي لزوم ممارسه لردن صرف نظر ايتمه ي و معاملات حياتده
لازم اولان ادمانلري پايه ي اوكره تر . خلاصه اصول تكملات
بدنيه ، فكريه و اخلاقيه دوعري امنيتله يورومه ي
تأمين ايدر .

يكي نسلك كوربوز ، عافيتلي ، اخلاق صاحبي اوله بيلمسي
- اجدادك اثرينه اقتفا ايدرك وجودينه باقه سي ايله مشروطدر .
سائر ملتلرده اولديني كي بزده ده تربيه بدنيه نك قسما ملي
وقسماده فني بر صورتده انكشافاتي قوي ، متين ، بجركلي ،
باشاريجي بر كنجلرك وجوده كتيرومكدر .

سليم سري

فكر خيالاتي

ياكاش تلقيير

مختلف علملردن هانكيسته دها زياده محتاج اولديغيمزه ، مملكتمزده
كنجلرك نه كي مسلكلره كيرمسي استقبال ايچون دها فائده لي اولديغنه
دائر اورتاده بر طاقم فكرلر وار . بوفكرلر بر برينه ضد ونتيجه لري
اعتباريله غايت اهميتلي جريانلر حصوله كتيرويور . مملكتك بر مدنيتدن
ديكر مدنيتها انتقال ايتديكي شو صيرالرده ، بو كي فكر جريانلردن
هانكيستك شايان قبول اولديغني تدقيق اتمك لازمدر .

تعليم وتحصيل نقطه نظرندن هانكي علم شعبه لرنيك ترجيحي لازم
كله جيكي فكرمنه كوره اهميتلي بر مسئله در . بعضيلري انسانيات
les humanités دنيلن فلسفه ، اجتماعيات ، ادبيات الخ . كي علملرك
شميدلك بزه لزومي اولما يغي وهرشيدن اول مثبت علملره ، وبولرك
تطبيقاتي اولان حرفت و صنعتلره اهميت عطف ايدلسي لازم كلديكي
ايلري سوريورلر . كچنلرده « اقدام » لوزانندن آلديني بر باش مقاله ده
بو نقطه نظري مدافعه ايدنيور . محرر ، حريدن صوكره يكي بر طاقم
حيات شرائطي ظهور ايدجكني سويله دكدن صوكره حال حاضرده كي
معارفرك ، مكتبلرمنك كنجلري بوحياته حاضرلامغه كافي كله ديكي ،
چونكه علوم وفنونك بك زياده اهل ايدلديكي يازنيور و ديوركه :
« طلبه من فن تحصيلندن زياده ادبيات كي ، حقوق كي ، لسانيات
كي ، اجتماعيات كي بزم ايچون فائده لري اوچنجي درجهده بولسان
شيلره هوس ايدنيور . » « پروغراملري تنظيم ايدنلر ... تاريخدن
شعردن ، لسانلره عائد آثار عتيقه دن (!) مدد اومديلر . فقط آرتق
بوچوروك تخته لري ملي بناضرك ايچندن سو كوب قوتلي مالزله الله
استقبالمزي صاغلارلا مشيرملي بز . » وتوركلره شعر و ادبياتي منع ايتكدن
صوكره « معارف نظارتي ، باشده دارالفنون اولديني حالده مؤسساتي
خيالات و حكاياتدن قورتاروب تارلاده ، دستكاهده ، عملياخانه ده
چاليشه جق افرادي يتشه برمك اقتداريني حائز پروغراملر ، مكتبلر
وجوده كتيرومليدر . » ديور .

بز ، بوفكرلري قبول ايتمه دكدن ماعدا ، تحصيلده ، بو طرز تلقيني
مملكتك آتيسي ايچون مضر كورورز . هيچ بر ملتده ترقى تيجدد
نه آتيله دن ، نه تارلادن ، نه دستكاهدن باشلاو ، بالعكس مع التأسف
بزده هيچ موجود اوليان فاسفه دن ، ادبياتدن شعردن چيقار و آشاغيه
دوعري اينر . بزده علمه ، فنه اهتمام ايدللي . بوني هر كس تصديق

اولدینی (معلم ناجی) کی، بویکی لسانک اک بیوک بر واقف و صروجی قبول ایدنجہ، آرتق، بواسکی حقض دعوا حل ایداش صایلیوردی. حال بوک، صوک زمانلرده، بومستله باشقه لسانلر ایچون، یکیدن ظهور ایتک باشلادی.

بر طرفدن قوم تورکیجیلری (توویکیلر، قوم تورکیجیلری و ملت تورکیجیلری دیه ایکی قسمه آیریله بیلیر.) (اولو) کله سی (اولوغ) کله سندن غلطدر؛ اوحالده، آرتق بو موقعده (اولوغ) دیملی بز دعواسیله اورتیه آتیلهرق بوکونکی جانلی تورکجهلر یرینه اسک متروک شکلری اقامه باشلادیلر. دیگر طرفندن ده اجنبی لسانلرک فصاحتجیلری (قیصر) ی (چاسار)، (لورهن) ی (لوتیشکن)، (باقون) وبارون) کلهلری (بیقین، بیرین) شکلرندہ یازمغه باشلادیلر. اوللری، (قلوب) کله سنک انکیلرکی تلفظ ایدلسندن، (چیغاره) یه (سیغاره) اداسی ویرلسندن مشتکی ایکن، صوک زمانلرده، کرندک غزته لده بیل، اک مائوس کله لک الیغیر مائوس شکلره بوروندیکنی کورمکه باشلاق.

ملی برجله ایله قاپیتولاسیونلری آتدیغمز بودورده، اجنبی لسانلره عائد (صوتیات phonétique) لک لسانلرک صوتیاتی اوزرنده بر برقائق ورجحانی قبول ایتک، کندی لسانی ذوقلرک علینده اولهرق باشقه لسانلره عائد ذوقلره امتیازلر بخش ایتک عیبا دوغرو اوله بیلیرمی؟ لسانلرک مستحاثاجیلری کله لک اسک شکلری آرایوب بولسونلر. بو کشفلری، (فیلولوژی) نامی آلتنده اوقویه رق هیمز مستفید اولورز. فقط، بر جانلی لسانه استقامت ویرجک اولانلر مستحاثاجیلری دکل، غریزیا تجیلریدر. بر مستحاثاجی، (باشا) کله سنک اصلی (باش آغا) اولدینی میدان قویدی زمان، بر غریزیا تجی ده، بوکون ایچون، (باشا) کله سنک (نورمال) اولدینی، (باش آغا) کله سنک آرتق مستحاثالر عالنه انتقال ایتدیکنی سویلر. تلبس ساحه سنده، اسک سرپوشلرملر اولان قاووق یاخود بورکی کیمکه قالیقما دیغمز کی، لسانده آرتق مستحاثاجیلک ایدمه یز. بوحرکتی، نه کندی لسانلر حقدده، نه عربجه و عجمجه ایچون نه ده اجنبی لسانلر ایچون یاپمه یز. مائوس و مؤسس کله لر ملیدر؛ فصیح لغتلری بوزهرق، بونلردن غلط مشهورلری چقارارن ملی ذوقلردر. اجنبی کله لر ده، وقیله، ایتالیان و فرانسز لسانلری طریق ایله آلمشقه نه یاللم؛ بوده آرتق اولش یتمش برایشدر. آلدیغمز کله لر، تأسس ایتمش، ذوقلر ایچون مائوس، حتی مونس برماهیت آلمشدر. بوکی کله لر دیکشیرمکه قالیقشمق لسانلری آلت اوست ایتکدن، ذوقلری بوزمقدن باشقه بر نتیجه حاصل ایتز.

مع مافیه، ملی استعماللردن مقصدن بوکونکی استعماللردر. یوقسه، دده لرملر بویه قولانمش دیه، (آوستریا) یرینه (نمسه)، یاخود (بحار) یرینه (انکروس) کله لرینک اقامه ایدلسنده هیج بر زمان طرفدار دکلز. ملی کله لر، یالکز ملتک تصرف ایتدیک شکلر دکل، بوکون قولاندینی شکللردر.

زادکانلر اصولی. — مملکت مزده موجود تقلیدجیلک خسته لغتک بر تجلیسی ده برایکی محررملرک اوتهدن بری ایلری سوردیکی آتیده کی فکردر: «روسیه ده چاردن باشقه، اونی طوتان بر چارلق یعنی زادکان صنفی وارددر. بزده سلطنتی قوتلندیرمک ایچون، بویه بر صنف ایجاد ایتلی یز.»

بوفکر اجتماعی بنیه مزه و ملی حرئزه مخالف بر تشکیلاتی صنفی اولهرق میدانه کتیرمه یی تکلیف ایدیور. اولاً، زادکان صنفی، فتودالیزم دورندن قالمش بر (پس زنده survivance) دن عبارتدر.

حقوق، بدیعیات، اقتصادیات کی شیلرک مجموعی دره. بوملتک شمیدی به قدر کوردیکی ضررلر کندی حرئک بولونه مامش اولامسندن، لسانک، اخلاقک، حقوقک، بدیعیاتک، اقتصادیاتک آرانمه مسندن ایلری کلمشدر. بوملتک حرئی یان اولمک متفکرلری، ادیبلری، شاعرلری، مورخلریدر. بومتفکرلر، فلسفه دن، اجتماعات دن، حقوق دن، لسانیات دن، تاریخ دن، والحاصل انسانیات دیدیکمز بوعلملردن یتشیر.

جهان حربنده کوستردیکی شوکت و قدرت ایله هرکسی حیرنده برافان آلمانیا بوکونکی حاله کک ایچون آتیه دن، تارلادن باشلامش، بوتجددی اصل فیلسوفلری، مورخلری، شاعرلری حاضرلماشدر. اساساً هر علم، هر صنعت اصوله، نظریاته تابعدر. بو اصول و نظریاتی وضع ایدن فلسفه در.

بناء علیه انسانیا استغفاف ایتک، بونلرک لزومنی یز ایچون تأخیر ایتک شویله دورسون، بالعکس ملی تربیه مزک بر بهران کچیردیک شومیرالرده فلسفی، ادبی، اجتماعی تحصیل دها زیاده اهمیت ویرلسی لازمدر. بوکون بزده مادیات، مفکوره یه غلبه چالمده در. هرکس ملی مفکوره لردن زیاده فردی منفعتلر پیشندن قوشیور. آلمانیا یه تحصیل کیدن بوزلرجه طلبه نک هپ ما کنه جیلک، مهندسک کی عملی صنفلری ترجیح ایتدکلرینی اسفله کورویورز. بوملتک دها زیاده معنویات ساحه سنده، حرئده مجددلره احتیاجی وارددر.

شبهه یوقه علملره، فنلره، تطبیق صنعتلرده بوعصرک ایجاب ایتدیردیک اهمیت ویرملیدر. فقط مفکوره یی، ایده آلی اورتادن قالدیرمق صورتیه دکل. بزده «تورک ملتنک هنر و معرفتله بقاسنی تأمین ایدیه بیلجکی» تصدیق ایدیورز. آنجق بو هنر و معرفتده مثبت علملره برابر اجتماعیات، فلسفه، ادبیات، شعر کی انسانی علملرده فضلله اهمیت ویرلک، کنجیلک مادیترستلکدن زیاده مفکوره جیلک تلفن ایتک شرطیه. بوکی مسئله لک حل لازمدر. چونکه علمی دوشونجه یه استناد ایتیه برطاقم یا کلمش تقلیلر ملتنز ایچون فائده لی اولمیان نتیجه لر ویرمیلیر. یز شعاعلر «اوروپا مدینتده تورک حرئی» اولمیدر. علملره، آلیات، ته کنیکلره مدنی، انسانیات ایله ده — عینی اهمیتله — حرئی یایمغه چالیشملی یز. کنجیلر مزه متین، ملی، ایده آلیست بر تربیه ویرمک ایچون اختصاص، مسلک تحصیلدن اول، هرکسک فلسفی بر تربیه آلمشقه دقت ایتلی یز. بالخاصه مملکت مزه صنف مدیری فلسفی، ادبی بر تربیه ذهنیه آلمش اولمیدر.

**

حرئیزی قورویه لم!

کلمه لک فصیح شکلرینی آرامه. — بزده، اولجه، یالکز

عربجه یی و عجمجه یی ائی بیلنلرک فصاحتجیلکی واردی؛ بونلر (غلطات) کتبابلری یازهرق (چسرجیوه) نک فصیح شکلی (چارچویه)، (مردیون) ک فصیح شکلی (نردبان)، (صوقاق) ک فصیح شکلی (زقاق) اولدینی کوسترلر و هرکسک بو تعبیرلری اصلی شکللرندہ یازمه سنی وسویله مه سنی توصیه ایدرلردی. برکت ویرسون که سلفلرملر (غلط مشهور لغت فصیح ده اولادر) دیه رک بویا کلمش توصیه لره سد چکملر. یوقسه، لسانلر کندی ذوقی هیج بر زمان بوله میه جق، باشقه لسانلره عائد ذوقلرک اسیری قاله جقدی.

هر لسانک کندی به مخصوص برکوزه لک طرز یی وارددر؛ شبهه سز، فارسی برجه ایچنده (نردبان) کله سی دها کوزلدی؛ فقط، تورکجه بر فقره آراسنده (مردیون) تعبیری دها سو ملیدر. عثمانلی تورکجه سنک عربجه و عجمجه نک اسیری اولمادینی، کندی تصرفلرندہ حر و مستقل